

130 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АНТОНА МАКАРЕНКА

Серед важливих дат, які відзначаються цього року на державному рівні (Постанова Верховної Ради України від 8 лютого 2018 року № 2287-VIII) – 130 років з дня народження Антона Макаренка (1888-1939 рр.) педагога, письменника. Думано, що це важливо знати послідовникам педагогічної спадщини відомого педагога, тому що ідеї Макаренка актуальні для досліджень та наслідувань у закладах освіти та наукових установах сьогодні.

Ім'я Антона Макаренка присвоєно Київському професійно-педагогічному коледжу у 1999 р.

Орієнтація на майбутнє — головна педагогічна мета у творчій діяльності А. С. Макаренка, який наголошував, що "Виховати людину — означає виховати у неї перспективні шляхи, на яких розташовується її завтрашня радість". Видатний педагог глибоко вірив у творчі сили людини, у її можливості. Він намагався "проектувати" у людині найкраще. Його цілеспрямованість у виховній роботі притаманна педагогічній діяльності закладів освіти.

Сьогодні суспільству потрібна людина зі сформованим самостійним мисленням, здатністю орієнтуватися в різних життєвих ситуаціях. Вона має бути носієм національної ментальності, культурних традицій народу. "Для кожної епохи і для кожного покоління, - вважав А. С. Макаренко, - мету виховання потрібно знаходити у вимогах суспільства в даний час". Досвід педагога щодо органічного поєднання навчання з продуктивною працею, думки А. С. Макаренка

про багатосторонній вплив колективу на особистість вихованця, про те, що спілкування педагогів і учнів має базуватися на дружніх взаєминах, повазі вчителя до особистості учня, вірі в його сили і можливості, потребують ретельного вивчення та перегляду.

А. С. Макаренко виховував дисципліну в колективі та через колектив, який був побудований на демократичній основі — засадах самоврядування. Він ставився до дисципліни як до явища морального, обов'язкового для вільного самоствердження особистості. На сучасному етапі — це участь студентів в органах студентського самоврядування на всіх рівнях, що є кроком до успішного майбутнього народу.

Один із напрямів, спрямованих на розвиток особистості є залучення студентів до науково-дослідної роботи в рамках студентського наукового товариства. Це забезпечує необхідний науково-теоретичний рівень навчання та виховання, що безпосередньо впливає на науковий розвиток студентів.

Щорічно з метою популяризації педагогічних ідей, методів та прийомів роботи з молоддю до Дня народження видатного педагога в коледжі проводяться науково-практичні конференції, семінари тощо. В цьому році заплановано місяць науки "Екзистенційно-психологічний підхід в освіті", в рамках якого педагогами-науковцями коледжу проведено науково-практичну панораму "Педагогічна інноватика Антона Макаренка у практиці сучасного закладу освіти", також заплановано участь у Педагогічному музеї НАПН України, наукова інтерактивна конференція "Педагогічна спадщина Антона Макаренка в сучасній науці і практиці" у Інституті кримінально-виконавчої служби, вручення студентам та учням коледжу Дипломів лауреатів Премії Антона Макаренка та інші заходи.

Продовжується пошукова робота студентів і викладачів-макаренкознавців коледжу Данькевич В. Г. і Гомелі Н. С. з вивчення спадщини Антона Макаренка з виїздом на місце його діяльності.

Основним завданням педагога, як вважав Антон Макаренко, — це навчити людину бути щасливою. Думаю, що ця цитата буде актуальною завжди серед його послідовників, до яких я відношу і себе.

Ольга Щербак

ЛАУРЕАТИ ПРЕМІЇ АНТОНА МАКАРЕНКА 2018 РОКУ

З метою розвитку і впровадження ідей видатного педагога, письменника Антона Макаренка в освітній процес, активізації участі студентів та учнів у громадському житті коледжу, відповідно до "Положення про премію імені Антона Макаренка Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка" та з нагоди 130-ї річниці від Дня народження Антона Семеновича Макаренка наказом директора коледжу призначено лауреатами премії у 2018 році наступних студентів та учнів коледжу: Кошову Катерину (гр. 60 Ю 3/9), Некипелу Анастасію (гр. 46 М 2/9), Чаусова Івана (гр. 20 ППТ 2), Барінова Василя (гр. 43 БП), Коваль Вероніку (гр. 17 АТ 2/9).

Премія імені Антона Макаренка Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка запроваджена у 2013 році і призначається студентам та учням коледжу денної форми навчання за активну участь у громадському житті коледжу, у студентському науковому товаристві, зразковому поведінку та успіхи у навчанні.

Бажаємо нашим лауреатам подальших успіхів у навчанні, активній громадській діяльності на благо рідного навчального закладу.

Валентина Кондратьєва

“В колективі,
через колектив,
А.С. МАКАРЕНКО

- У номері:**
- 130 років від Дня народження Антона Макаренка
Лауреати премії Антона Макаренка 2018 року
 - Дослідження ідей А. С. Макаренка
Педагогіка А. С. Макаренка в умовах радянської дійсності (Продовження на 3 сторінці)
 - Педагогічна інноватика Антона Макаренка
 - Нетрадиційні методи роботи із проблемними дітьми
Актуальність ідей А. Макаренка в коледжі

КОЛЕДЖАНИ

ДОСЛІДЖЕННЯ ІДЕЙ А. С. МАКАРЕНКА

Відзначаючи 130-річний ювілей з Дня народження А. С. Макаренка, ми вкотре звертаємося до його педагогічної спадщини, знов і знов проживаючи його досвід, відшукуючи паралелі й перетини між минулим педагогічної теорії і практики та надбаннями сучасної педагогіки. Намагаємося у послідовників видатного педагога віднайти найбільш цінні думки.

Ідеї А. С. Макаренка в педагогіці не втратили свого значення й сьогодні, а його педагогічна діяльність увірвала в себе кращі досягнення класичної та нової педагогіки. Його спадщина, без перебільшення, є досягненням всього прогресивного людства, яке прагне до гуманної освіти. Свого часу, вирішуючи складні педагогічні проблеми, Макаренко визначив найважливіші напрями, які цікавлять педагогів і зараз. Життєдайність ідей і практичних рішень А. С. Макаренка склали цілісну педагогічну систему і ґрунтуються на таких постулатах:

виховання в єдності із життям як суспільне явище і водночас – програма формування всебічно розвиненої особистості; колектив як один із важелів виховання у його взаєминах з особистістю, в тому числі в контексті самоуправління та свідомої дисципліни;

єдність навчання з продуктивною працею як з постійним компонентом системи виховання;

залучення вихованців до різноманітних сфер життя та виховання їх як господарів;

провідна роль традицій та сім'ї у вихованні дітей.

Відомо, що багато вчителів і вихователів загальноосвітніх шкіл за часів СРСР робили численні спроби відтворення практичної моделі дитячого колективу за Макаренком. У структурі Академії педагогічних наук навіть існувала так звана лабораторія колективу, однак, подібного до макаренківського, так і не було створено.

Особливу роль у комплексному дослідженні проблем виховання в колективі відіграли також вчителі, які стали відомими усій країні педагогами. Серед них — В. О. Сухомлинський, Т. Н. Коннікова, Ф. Ф. Брюховецький, Е. Г. Костяшкін. Зокрема останній на початку 50-х рр. створив дієздатний шкільний колектив з особливим режимом навчання і праці. Декілька педагогів, які працювали в цій школі, прославилися своїми педагогічними дослідженнями. Наприклад, О. Ю. Гордін у 1967 р. підготував монографію «Моральне виховання учнів у праці». В книзі автор вперше після А. С. Макаренка дослідив проблему взаємодії учнів у продуктивній праці і моральне загартування особи. А через 10 років була видана ще одна його книга «Формування взаємин педагогів і учнів у радянській школі» — одне із значних досліджень проблеми на основі концепції виховання і педагогічної майстерності Макаренка.

Цікавим, на нашу думку, є зізнання видатного практика і теоретика виховання В. О. Сухомлинського. Він писав, що весь його досвід був результатом пошуків істини в книгах

А. С. Макаренка. Важливими підсумками розгляду Сухомлинським особливостей колективу стало його твердження, що колектив — це співдружність товаришів-однодумців.

Серед педагогів, які творчо розвивали концепцію А. С. Макаренка про виховуючий колектив за радянських часів, — вчений І. П. Іванов. Протягом багатьох років він працював у школах, опікувався роботою піонерських дружин, які того часу були осередками виховної роботи, а також мав досвід роботи у відомому Всесоюзному таборі «Орля». Як зазначав Іванов, уся виховна робота повинна бути творчою, інакше для чого її проводити. Колективні творчі справи (КТС) дітей і дорослих, товариське піклування один про одного — ось підґрунтя цієї методики. Практика проведення з дітьми так званих КТС поширилася на всі держави пострадянського простору. Проводилися конкурси між педагогами, семінари для організаторів позакласної роботи і шкільних вожатих з вивчення методики колективного творчого виховання тощо.

У 1984 р. під редакцією Г. Нойнера та Ю. Бабанського вийшов підручник «Педагогіка», в якому було представлено систему методів виховання, що розвивають і продовжують макаренківську концепцію. Сутність цієї системи полягає в тому, щоб застосували будь-який метод Макаренка водночас і педагог, й дитячий колектив. Відомо, що з накопиченням досвіду і цінних традицій, колектив стає суб'єктом організації свого життя та спроможний активно впливати на особистість.

Ось так А. С. Макаренко, обґрунтувавши взаємозв'язок виховання і вивчення особистості дитини, колективу й особистості, навчання й виховання, спонукав своїх послідовників до узгодження шкільного і позашкільного виховання, залучення сімей до названих процесів тощо. Важливим уроком для нас залишається висновок видатного педагога про те, що гуманізм полягає не в красивих декларативних словах, а у відповідальності за повсякденну реальну роботу зі створення адекватних умов для здорового побуту, навчання, праці, освоєння професії, фізичного і духовного зростання молоді людини. Теорія педагогічного колективу і сьогодні допомагає оновити виховну роботу в різних закладах освіти, адже модель будь-якого учнівського колективу є унікальною. Колектив, що формується на основі спільної діяльності і спільних цілей, керується демократичними принципами взаємоповаги і самостійності у прийнятті рішень. Це все і забезпечує виховання та розвиток дитини.

Таким чином, можемо констатувати, що історія вітчизняної педагогіки, починаючи з 40-х років минулого століття, у своєму поступальному русі завжди відчувала благодійний вплив педагогічних поглядів А. С. Макаренка. Вони залишаються й досі актуальними як життєдайні ідеї яскравого представника педагогічної науки.

Владислав Єгоров

ПЕДАГОГІКА А. С. МАКАРЕНКА В УМОВАХ РАДЯНСЬКОЇ ДІЙСНОСТІ

Серед визначних досягнень вітчизняної та світової педагогіки у ХХ столітті особливе місце займає педагогічна спадщина Антона Семеновича Макаренка — педагога-новатора, письменника, творця нової методики виховної роботи з дитячим колективом, організатора і керівника колонії для неповнолітніх правопорушників і безпритульних під Полтавою, дитячої трудової комуни ім. Ф. Е. Держинського.

А. С. Макаренко здійснив унікальний експеримент щодо перевиховання малолітніх правопорушників. Йому вдалося з підлітків, які переступили закон, виховати не лише активних членів нового суспільства, а й просто гарних і порядних людей. Феноменальний результат — із трьох тисяч малолітніх правопорушників,

які пройшли через колонію, створену А. С. Макаренком, жоден не став злочинцем.

Вся новаторська діяльність А. С. Макаренка (особливо її розквіт) відбувалася в той час, який сьогодні прийнято називати часом утвердження тоталітаризму в нашій країні. Безпідставні арешти, розстріли, духовні тортури були знаряддям підтримування атмосфери страху і непевності. Зрозуміло, що все це не могло не позначитися на долі самого А. С. Макаренка і справі, якою він займався. За життя А. С. Макаренка його педагогічна діяльність зазнавала постійної критики. Партійні ідеологи, радянські освітяни докладали титанічні зусилля, щоб дискредитувати його педагогічну систему.

(Продовження на стор. 3)

КОЛЕДЖАНИ

ПЕДАГОГІКА А. С. МАКАРЕНКА В УМОВАХ РАДЯНСЬКОЇ ДІЙНОСТІ

14 березня 1928 р. Макаренко виступив з доповіддю в Українському науково-дослідницькому інституті педагогіки, у якій розкрив свої погляди щодо виховання, які дали блискучі результати в колонії ім. М. Горького. В резолюції, яка була прийнята після доповіді, записано: «Запропонована система виховання не є радянською». Незабаром на VIII з'їзді комсомолу виступила Н. К. Крупська, яка різко засудила діяльність колонії ім. М. Горького: «... Там введена ціла система покарань – за один проступок менше, за інший – більше. ... Це не тільки буржуазна школа, це школа кріпосницька, і якщо навіть тільки один такий факт є, необхідно з ним ретельно боротися».

Антон Семенович змушений був піти з колонії і очолив комуну імені Ф. Е. Дзержинського. Але не це було найстрашніше. Наближалися роки репресій, і, можна уявити, чим загрожувала така оцінка діяльності з вуст одного з провідних діячів педагогіки країни.

Що дало можливість А. С. Макаренку вистояти в тих умовах і не зламатися? Головна причина, на нашу думку, полягала в тому, що всупереч авторитарному тиску, А. С. Макаренко справді був великим гуманістом своєї епохи, а унікальність його полягала в тому, що він у надзвичайно складних умовах (і матеріальних, і особливо духовних) не зламався, не відмовився від своїх гуманістичних ідей, не почав їх «адаптувати» до суворой дійсності, а знайшов-таки свій шлях до вирішення поставленого завдання – дітям, які потрапили у складні життєві умови, допомогти вдруге народитися і стати повноцінними людьми. А. С. Макаренко досяг того, що його вихованці набули почуття власної гідності, жили в умовах матеріального достатку, в атмосфері справжньої демократії, коли свобода окремої особистості обмежувалася лише необхідністю поважати свободу інших людей. Педагог створив для своїх колоністів такі умови, коли вони відчували себе не заручниками, а творцями власної долі. І все це відбувалося у період, коли демократичні основи життя країни були зведені до мінімалізму, а особистість була зведена до ролі «гвинтика» у механізмі, яким управляє держава.

Головний професійний секрет А. С. Макаренка, який дозволив йому, всупереч усім зовнішнім чинникам, досягти небачених результатів у вихованні всебічно розвинутих і духовно вільних громадян, полягав у тому, що педагог вважав, що виховує дитину не стільки саме зовнішнє середовище і розмови про життя дитини, скільки мікросередовище і реальне життя дитини, його життєва позиція. Для цього А. С. Макаренко збагачував своїх вихованців новими ідеями, готував їх до творчого трудового життя, організував нові людські відносини і взаємини.

Оцінка творчості А. С. Макаренка в останні роки була неоднозначною. Ще декілька десятиліть тому його педагогічна концепція проголошувалась істинно науковою, а він сам – класиком соціалістичної педагогіки. Проте така до певної міри канонізація ідей А. С. Макаренка, обрешена ідеологічним нашаруванням, не дозволила виявити істинні підвалини його унікальної педагогічної системи, яка є актуальною і в наш час.

Віта Данькевич

ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА АНТОНА МАКАРЕНКА

З нагоди 130-ї річниці від Дня народження Антона Макаренка 1 березня 2018 року в коледжі проведено науково-практичну панораму «Педагогічна інноватика Антона Макаренка в практиці сучасного закладу освіти» для директорів та заступників директорів ПТНЗ України.

Захід організовано та проведено головами циклових комісій психолого-педагогічних і соціально-гуманітарних дисциплін Гомелю Н. С. та Данькевич В. Г. спільно із ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Директор коледжу, доктор педагогічних наук О. І. Щербак, привітала гостей та розповіла про діяльність нашого закладу освіти і використання ідей Антона Макаренка в освітньому процесі.

Практичну панораму розпочато флешмобом «Антон Макаренко: цитата дня». Учасникам було запропоновано відмітити цитату, яка, на їхню думку, є актуальною на сьогодні. Для загального огляду у вестибюлі коледжу проходив ярмарок студентських ідей. Заступники директора Кондратьєва В. П., Зайцева О. О. провели екскурсію аудиторіями коледжу.

Кандидат педагогічних наук Гомеля Н. С. презентувала учасникам заходу Центр педагогічної майстерності імені академіка Івана Зязюна, який було створено в коледжі у 2014 році.

Круглий стіл розпочався із доповіді студентки Наконечної Марії, лауреата Премії імені Антона Макаренка 2017 року, з доповіддю «Реалізація ідей педагогіки співробітництва». Продовжила круглий стіл кандидат педагогічних наук Данькевич В. Г. із до-

повіддю «Педагогіка А. С. Макаренка у контексті сучасних освітніх процесів». Ідеї психопедагогіки в творах Антона Макаренка висвітлює член кафедри ЮНЕСКО, кандидат педагогічних наук Л. М. Дяченко.

Науково-практичну панораму було завершено демонстрацією фільму про Антона Макаренка «Любити людину».

Оксана Коптюх

КОЛЕДЖАНИ

НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ РОБОТИ ІЗ ПРОБЛЕМНИМИ ДІТЬМИ

Проблема навчання креативній поведінці надзвичайно актуальна для сучасної системи освіти. У школі "губиться" багато обдарованих креативних учнів, вчителі та викладачі надають перевагу дітям-інтелектуалам, бо креативи – бунтарі, фантазери, полюбляють гумор, виявляють його у відповідях. Оцінюючи таких учнів, педагоги відмічають в їх поведінці демонстративність, упертість, небажання слідувати позитивним зразкам. Такі оцінки є наслідком неадекватного розуміння вчителем особливостей розвитку дитини.

Часто саме такі діти залишають школу, щоб продовжити навчання у професійних навчальних закладах: ліцеях, коледжах. Тому зрозуміло, що здійснювати розвиток та навчання проблемних підлітків повинні підготовлені педагоги, використовуючи певні методи навчання і виховання, зокрема ті, що розвивають творчість та креативність особистості, що спрямовані на практичну дію, на вироблення професійних та особистісних навичок. Всі ці методи започатковані ще нашими великими педагогами І.К. Ушинським, В.Сухомлинським, А.С.Макаренком.

Щоб вихованці мали можливість творити й навчатись творчості, педагогам необхідно подбати про відповідні засоби навчання, прийоми та методи, що дозволять здійснювати таке навчання найефективнішим чином у неформальній, невимушеній атмосфері. Ці методи потрібні для того, щоб усувати та коригувати проблеми, з якими стикається викладач під час навчання та виховання — це низька мотивація до навчання, тривожність, невпевненість, низька самооцінка особистості. З цією метою, найперше, можна використовувати як метод — заняття художньою творчістю.

Позааудиторна робота — широке поле для творчості учнів та студентів, що формує креативне мислення, корегує поведінку, підвищує мотивацію до навчання проблемних дітей. Переконана,

що використання ігрових методів під час підготовки тематичних вечорів, концертів виробляє у студентів зосередженість, самостійність, впевненість. Захопившись грою, студенти та учні навчаються, пізнають, запам'ятовують нове, орієнтуються в нестандартних ситуаціях, доповнюють свою уяву, розвивають фантазію, творче мислення і тим самим підвищують мотивацію до навчання. Варто зазначити, що навіть пасивні діти стають активними учасниками того, що відбувається. Креативність — не талант, а навичка, спонукання студентів постійно перебувати у пошуку, відкривати в собі все нові й нові грані. Довід роботи показав, що одним із важливих елементів, що сприяє формуванню креативного мислення, корегує поведінку підлітка і підвищує мотивацію до навчання є також робота у групі: колективне створення сценарію, співпраця студентів старших курсів із першокурсниками, що представлено як кураторство старшокурсників над студентами першокурсниками. Серед методів адаптації першокурсників актуальним є спільне проведення конкурсу «Зірковий олімп», під час підготовки якого студенти-куратори самостійно проводять відбір у групах першого курсу талановитих, креативних студентів до участі в конкурсі. Підсумовуючи вищезазначене, вважаю найголовнішим завданням у своїй педагогічній діяльності організацію та проведення виховних заходів для виявлення найтонших пагінців таланту та їх розвиток. Переконана в тому, що в майбутньому трудовому житті моїм вихованцям стануть у пригоді образне мислення та вміння відчувати, розуміти мову музики, танцю, хороший смак, а розвинуте у позааудиторній діяльності креативне мислення обов'язково стане в пригоді студентам у їх подальшій професії.

Марія Лозова

АКТУАЛЬНІСТЬ ІДЕЙ А. С. МАКАРЕНКА В КОЛЕДЖІ

Наш коледж з гордістю носить ім'я видатного педагога Антона Макаренка і не забуває про його твори, педагогічну діяльність і, звісно, виховання молоді. Пригадуючи основні принципи системи педагога, приходимо до висновку, що саме колектив розглядався Антоном Семеновичем як універсальний метод виховання, котрий є загальним і єдиним, в той же час дає можливість кожній окремій особистості розвивати свої здібності, зберігати індивідуальність, йти вперед відповідно своїх вподобань.

Ми, учні групи 17 АТ, вирішили провести опитування щодо того чи є ідеї Антона Макаренка актуальними на сьогоднішній день. У ньому брали участь як викладачі, так і учні нашого закладу. Питання, яке ми поставили, звучало так: «Чи вважаєте ви ідеї Антона Макаренка актуальними на сьогоднішній день?»

Старший майстер Янковський Роман Леонідович відповів на це питання так:

– Вважаю ідеї Антона Макаренка актуальними і зараз, проте сучасна молодь кардинально відрізняється від молоді того часу, оскільки вона не привчена до важкої праці, а звикла отримувати все готове. Хочу зазначити, що Макаренко займався проблемними дітьми, зокрема це були вуличні злодюжки та безхатченки, тому, працюючи його методами, буде дещо важче досягти потрібного результату, що стосуватиметься учнів XXI століття.

Викладач української мови та літератури Броннікова Валентина Борисівна зазначила:

– Методи виховання Антона Макаренка застосовую. Ці методи є гуманними: виховання працею, виховання в колективі та через колектив, особистісно зорієнтоване навчання. Конкретні принципи я певними шляхами намагаюся застосувати і до наших студентів. Тому я можу з упевненістю відповісти вам, що ідеї Антона Макаренка є актуальними і на сьогоднішній день!

Викладач хімії Литвин Лариса Василівна:

– Так, я вважаю їх актуальними! Антон Макаренко працював з проблемними дітьми, і тому, перш за все, він відводив багато часу на трудове виховання, що виробляло впевненість у собі, утверджуючи думку, що через свою наполегливість та працелюбність кожен може повернутись до нормального способу життя. Макаренко також намагався довіряти своїм вихованцям і навчав їх довіряти іншим, відповідально співпрацювати з однолітками та дорослими. Тому, я вважаю, що його ідеї сьогодні мають позитивний вплив на студентів та учнів при їх застосуванні у навчально-виховному процесі.

Викладач фізичної культури Шовтюк Олександр Григорович продовжив думку про актуальність методу виховання працею:

– Я вважаю, що ідеї Антона Макаренка є впливовими і в наш час, оскільки педагог використовував усі методи для перевиховання дітей, залучав їх до праці, щоб закріпити цю навичку назавжди. Антон Семенович використовував для цього власний приклад. Я також намагаюся залучати наших студентів до праці, можливо, на їхній погляд важкими методами, але я впевнений, що саме так можна виховати гідну людину для нашого суспільства.

Думка студентів групи 17 АТ, на жаль, не співпадає з баченням педагога:

– На сьогодні ідеї Антона Макаренка не є такими впливовими як тоді. Його ідеї виховання на власному прикладі тоді були більш впливовими. В сучасному світі діти більш розвинені та можуть отримати інформацію, інколи негативну, через засоби масової інформації. Тому особистий приклад педагога на них так діяти не буде.

Анастасія Волосян, Ліда Олійник